

Bireysel ve Takım Sporu Yapan Bireylerin Sportmenlik Düzeylerinin İncelenmesi

Murat ATASOY¹, Kamil BOLAT², Müfit DAL³

¹Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-0258-8042>

²Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0003-1424-771X>

³Gaziantep Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-6471-9423>

To cite this article/ Atf için:

Atasoy, M., Bolat, K., ve Dal, M. (2024). Bireysel ve takım sporu yapan bireylerin sportmenlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 64-79.

Özet

Bu araştırmanın amacı 2023-2024 eğitim yılında Kırgızistan Türkiye Manas üniversitesi okul takımlarında yer alan bireysel ve takım sporu yapan bireylerin sportmenlik düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma betimsel ve çıkarımsal bir niteliğe sahiptir. Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi'nde aktif öğrenim gören ve okul takımlarında görev alan toplam 252 sporcu oluşturmaktadır. Randomizasyon yöntemiyle seçilen bu sporcuların 98'i kadın, 154'ü erkektir. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır. Bu form; cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, spor branşı, haftalık antrenman süresi ve sporcu lisans durumu sorularından oluşmaktadır. Ayrıca Katılımcıların sportmenlik davranış düzeylerini belirlemek amacıyla; Gümüş ve arkadaşları tarafından 2020 yılında geliştirmiş oldukları Sportmenlik Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 27 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar "Kurallar (maddeler: 1- 6)", "Kasti Davranışlar (maddeler: 7-11)", "Rakip (maddeler: 12-14)", "Oyuna Bakış (maddeler: 15-18) ve "Sportmen Davranış (maddeler: 19- 27) olarak adlandırılmaktadır. Ölçek hem toplam puanla hem de alt boyutlarının puanlarıyla değerlendirilmektedir. Katılımcıların demografik değişkenleri için yüzde ve frekans değerleri alınmıştır. Verilerde parametrik testler için ikili grup karşılaştırmalarında t testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ANOVA testi uygulanmış ve gruplar arası farklılığın tespiti için Post Hoc Tukey çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Nonparametrik testler için çalışmada ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis H testi uygulanmış olup ikili olarak Mann-Whitney U testi ile gruplar arasında farklılığın tespiti yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi değişkenlerine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında parametrik ve nonparametrik testler sonucunda farklılık anlamlı bulunmamış, spor türü, lisans durumu, spor branşı ve haftalık antrenman süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına bireysel ve takım sporu yapan sporcularının sportmenlik düzeylerinin şekillenmesinde spor türü, lisans durumu, spor branşı ve haftalık antrenman süresi değişkenlerinin belirleyici faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bireysel ve Takım Sporu, Sportmenlik

Investigation of Sportsmanship Levels of Individuals Playing Individual and Team Sports

Abstract

The aim of this research is to examine the sportsmanship levels of individuals playing individual and team sports in the Kyrgyzstan Turkey Manas University school teams in the 2023-2024 academic year.

Screening method was used in this study. This study has a descriptive and inferential nature. The study group of this research consists of a total of 252 athletes who are actively studying at Kyrgyzstan Turkey Manas University and taking part in school teams in the 2023-2024 academic year. Of these athletes selected by randomization method, 98 are women and 154 are men. "Personal Information Form" developed by the researcher was used to determine the demographic characteristics of the individuals participating in the research. This form; It consists of questions about gender, age, income level, sports branch, weekly training time and athlete license status. In addition, in order to determine the sportsmanship behavior levels of the Participants; The Sportsmanship Behavior Scale developed by Gümüş et al. in 2020 was used. This form; It consists of questions about gender, age, income level, sports branch, weekly training time and athlete license status. In addition, in order to determine the sportsmanship behavior levels of the Participants; The Sportsmanship Behavior Scale developed by Gümüş et al. in 2020 was used. The scale consists of 27 items and 5 sub-dimensions. These sub-dimensions are "Rules (items: 1-6)", "Deliberate Behaviors (items: 7-11)", "Competitor (items: 12-14)", "View of the Game (items: 15-18) and "Sportsman". It is called behavior (articles: 19-27). The scale is evaluated with both the total score and the scores of its subdimensions. Percentage and frequency values were taken for the demographic variables of the participants. For parametric tests on the data, t test was applied for pairwise group comparisons, ANOVA test was applied for comparisons of more than two groups, and Post Hoc Tukey multiple comparison test was applied to determine the difference between groups. For nonparametric tests, the Mann Whitney U test was used for pairwise group comparisons, the Kruskal-Wallis H test was applied for comparisons of more than two groups, and the difference between groups was determined using the paired Mann-Whitney U test. As a result of parametric and nonparametric tests, the difference in sportsmanship level scores and sub-dimensions of the participants according to gender, age and income level variables was not found to be significant, but it was determined that there was a significant difference according to the variables of sport type, license status, sports branch and weekly training time. The results of the study concluded that the variables of sport type, license status, sports branch and weekly training duration are the determining factors in shaping the sportsmanship levels of athletes doing individual and team sports.

Keywords: Individual and Team Sports, Sportsmanship

GİRİŞ

Sporda centilmenlik ülkemizde daha çok sportmenlik olarak kullanılmaktadır. Samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol etme, başkalarına saygı duymak, kibarlık, asalet gibi özelliklerin önemini vurgulayan bir kavramdır (Koç, 2013).

Sportmenlik, sporculardan beklenen davranış ve tutumlar olarak ifade edilmektedir. Sportmenlik kavramı, oyunun kurallarına sadık kalan, mağlup olduğunda şikayet etmeyen, rakibe ve oyuna saygılı, haksız galibiyet aramayan, centilmenlik sınırlarında kalan şekilde tanımlanmaktadır. Bunlara ek olarak sportmenlik kendi kendini yönetebilme, öfke kontrolü sağlayabilme, samimiyet, başkalarına nezaketli davranma, sabır gösterme gibi kişilik özellikleri de içermektedir. Sportmenlikte amaç oyunun tansiyonunu arttırmaktan ziyade dengede tutabilmek olarak açıklanabilir (Çalayır ve ark., 2017).

Sportmenlik, günümüz şartlarında her ne kadar spor etkinlikleri içinde yorumlanan bir kavram olsa da aslında hayatın her alanında karşımıza çıkan, insan haklarını önemseyen, dürüst ve hak edilmeyen kazancı reddeden davranışları sergileyen ahlaki değerleri ifade eder (Tel, 2014). Sportmenlik kavramı bir insanın bu hayatta onurlu yaşayabilmesi için uyması gereken bütün davranışları kapsar. Sporun olduğu her yerde, sportmenlik kavramı dürüst oyun olarak kabul görmüştür. Sporun her alanında saygı, hoşgörü, dürüstlük, iş birliği gibi değerli ve anlamlı davranışlar vardır.

Sportmenlik kavramı, bir sporcunun sorumluluk alması ve bu doğrultuda rakipleriyle mücadele ederken dürüst davranması anlamına gelmektedir (Stornes ve Ommundsen, 2004). Sportmenlik genellikle spor bağlamında kullanılsa da toplumun her alanında "iyi" veya "etik" olarak kabul edilen davranışa atıfta bulunmak için kullanılabilen bir terimdir (Yıldırım, 2011).

Sportmenlik, içtenlik, cesaret, sabır, özdenetim, özgüven, başkalarını hor görmeme, farklı fikir ve doğrulara saygı duyma, nezaketli olma, iyilik, asil olma, onurlu olma, ortaklık ve cömert olma niteliklerini barındırır (Keating, 1964). Yaygın anlayışa göre ise sportmenlik; çoğunlukla sporda mevcut sosyo-ahlaki ilişki ile ilgili normatif standartlarla alakalıdır. Sportmenlik, spor ruhuyla örtüşerek ne şekilde hareket edileceğini iddia eden erdemli davranışsal yönelimleri içermektedir (Stornes ve Bru, 2002). Sportmenlik, sportif etkinlikler arasından sosyal ve ahlaki değerlerle alakalı, geniş çaplı ve normative ilkeler çerçevesinde tutarlı bir davranış biçimidir.

Spor faaliyetlerinde, sporun hedefi dışında bazı kabul edilmeyen hareketlerin sergilendiği izlenmektedir. Bir sporcunun ilk olarak kendisinden başlayan spor kurallarına uymayan hareketleri faul yapmak, centilmenlik dışı aşırı kuvvete başvurmak, yasaklı madde kullanmak, müsabakayı bilerek kaybetmek yani şike yapmak ve müsabakanın seyrini ve sonucunu etkileyen kararlar vermektir. Bunların yanı sıra spor müsabakalarının takibini yapan seyircinin olumsuz hareketleri takip etmektedir (Türkmen ve Varol, 2015).

İnsanların kazanma isteği, estetik ve müsabaka içindeki heyecan dolu duygu ile insanları arkasından koşuran “spor” senelerdir bilimsel araştırmalarda kendisine yer bulmuştur. Kişilerin sporun içinde olması, ruhsal ve bedensel olarak ilerlemesine imkân sağlarken, bir takım sportmenlik tanımı içerisinde kendisine yer bulmayan davranışlarda bulunmasına neden

olabilmektedir. Bu hareketlerin ilk sıralarında başında “sporda şiddet ve saldırganlık, doping, küfür, şike” gibi ifadeler yer almaktadır (Yıldız, 2019).

Sporda ahlaki ikilemler içeren durumlarla sıkça karşı karşıya gelinmektedir. Maalesef spor alanlarında karşı karşıya gelinen bu tür ikilem yaratan olaylarda sporcular çoğunlukla sportmenlik dışı hareketlerde bulunmayı tercih etmektedir. Sportmenlik dışı hareketler bilhassa profesyonel düzeyde oynanan ve yakın temaslı takım sporlarında yaşanmaktadır (Bredemeier, 1994; Kavussanu ve ark., 2009).

Bu çalışmanın amacı bireysel ve takım sporcularının sportmenlik düzeylerinin nasıl şekillendiğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların sportmenlik düzeylerini belirlemek için cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, spor branşı, haftalık antrenman süresi ve sporcu lisans durumu değişkenlerinde farklılaşma olup olmadığı, kapsamlı olarak araştırılıp ele alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma betimsel nitelikte olup, bireysel ve takım sporu yapan bireylerin sportmenlik düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada “tarama modeli” düşünülerek araştırmanın modeli oluşturulmuştur. Tarama modelleri, geçmişte veya şu anda var olan bir durumu olduğu şekilde tanımlamayı amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmanın konusu olan olay, kişi ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi aktarılmaya çalışılır. Bu koşulları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme amacı yoktur (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi'nde aktif öğrenim gören ve okul takımlarında görev alan toplam 252 sporcu oluşturmaktadır. Randomizasyon yöntemiyle seçilen bu sporcuların 98'i kadın, 154'ü erkektir

Verilerin Toplanması ve Kullanılan Araçlar

Verilerin elde edilmesi Google Formlar aracılığı ile gerçekleşmiştir. Araştırmada 2 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

***Tanılayıcı Bilgi Formu**

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgiler Formu” kullanılmıştır. Bu form; cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, spor branşı, haftalık antrenman süresi ve sporcu lisans durumu sorularından oluşmaktadır.

***Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ),**

Katılımcıların sportmenlik davranış düzeylerini belirlemek amacıyla; Gümüş ve arkadaşları tarafından 2020 yılında geliştirmiş oldukları Sportmenlik Davranış Ölçeği kullanılmıştır. 5'li likert tipinden (1- kesinlikle katılmıyorum, 5- kesinlikle katılıyorum) oluşan ölçme aracında

ters madde bulunmamaktadır. Ölçek 27 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar “Kurallar (maddeler: 1- 6)”, “Kasti Davranışlar (maddeler: 7-11)”, “Rakip (maddeler: 12-14)”, “Oyuna Bakış (maddeler: 15-18) ve “Sportmen Davranış (maddeler: 19- 27) olarak adlandırılmaktadır. Ölçek hem toplam puanla hem de alt boyutlarının puanlarıyla değerlendirilmektedir ve bu ölçek alt boyut puanlarıyla değerlendirilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin cronbach alpha güvenirlik katsayısı sırasıyla; kurallar .88, kasti davranışlar .74, rakip .81, oyuna bakış .77, sportmen davranış .90’dır.

Verilerin Analizi

IBM SPSS Statistic 25 programıyla veri analizi yapılmıştır. Katılımcıların demografik değişkenleri için (cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, spor branşı, haftalık antrenman süresi ve sporcu lisans durumu) yüzde ve frekans değerleri alınmıştır.

Tablo 1’de okul takımlarında yer alan sporcuların egzersiz bağımlılık düzeyi puanlarının çarpıklık basıklık değerlerine göre normallik testi analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Çarpıklık ve basıklık ölçüsü +2 ile -2 aralığında değerler almış olan grupların normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (George ve Mallery, 2003). Tablo 1 deki test sonuçlarına göre; oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyutu için verilerin normal dağıldığı söylenebilirken kurallar, kasti davranışlar, rakip alt boyutları ve genel sportmenlik boyutu için verilerin normal dağılmadığı gözlenmektedir. Verilerde parametrik testler için ikili grup karşılaştırmalarında t testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ANOVA testi uygulanmış ve gruplar arası farklılığın tespiti için Post Hoc Tukey çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Nonparametrik testler için çalışmada ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis H testi uygulanmış olup ikili olarak Mann-Whitney U testi ile gruplar arasında farklılığın tespiti saptanmıştır. Tüm analiz sonuçlarında $p < 0,05$ değer temel alınmıştır.

Tablo 1. Normallik testi

Ölçek	Skewness	Kurtosis
<i>Kurallar</i>	-1,356	3,106
<i>Kasti Davranışlar</i>	-1,421	4,236
<i>Rakip</i>	-1,307	3,730
<i>Oyuna Bakış</i>	-,914	,542
<i>Sportmen Davranış</i>	-,773	1,558
Sportmenlik Genel	-1,126	3,758

BULGULAR

Tablo 2. Sosyo-demografik özelliklerine ilişkin frekans dağılımı

	Demografik Değişkenler	Frekans	Yüzde(%)
Yaş	18-19 Yaş	84	33,3
	20-21 Yaş	72	28,6
	22-23 Yaş	78	31
	24 Yaş ve Üzeri	18	7,1
	Toplam	252	100
Cinsiyet	Kadın	98	38,9
	Erkek	154	61,1
	Toplam	252	100
Sporcu Lisans Durumu	Var	56	22,2

	Yok	196	77,8
	Toplam	252	100
Spor Branşı	Takım Sportu		
	Voleybol	57	22,6
	Futbol	45	17,9
	Basketbol	38	15,1
	Toplam	140	55,6
	Bireysel Spor		
	Güreş	29	11,5
Masa Tenisi	48	19	
Atletizm	35	13,9	
	Toplam	112	44,4
Gelir Düzeyi	İyi	47	18,7
	Orta	163	64,7
	Zayıf	42	16,6
	Toplam	252	100
Haftalık Antrenman Süresi	1-2 Gün	104	41,3
	3-4 Gün	120	47,6
	5-6 Gün	21	8,3
	7 Gün	7	2,8
	Toplam	252	100

Tablo 2’ de demografik değerler incelendiğinde, araştırmaya % 38,9’unun 98 kişi ile kadın, % 61,1’inin 154 kişi ile erkek ve toplamda 252 okul takımlarında yer alan sporculardan oluşturmaktadır. Yaş değişkenine göre % 33,3’ünü 18-19 yaş, % 28,6’sını 20–21 yaş, % 31’ini 22-23 yaş ve % 7,1’ini 24 yaş ve üzeri sporculardan oluştuğu gözlenmektedir. Katılımcılar spor branşına göre %22,6’sının Voleybol, %17,9’unun Futbol ve %15,1’inin Basketbol branşlarıyla takım sporlarında görev aldıklarını belirtirken %11,5’inin Güreş, %19’unun Masa Tenisi ve %13,9’unun Atletizm branşlarıyla bireysel sporlarda görev aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar en fazla; %47,6 ile haftada 3-4 gün antrenman yaptıklarını, %64,7’sinin orta gelir düzeyine sahip olduklarını ve %77,8’inin de sporcu lisansının olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
<i>Oyuna Bakış</i>	Kadın	98	15,90	3,44	,309	250	,758
	Erkek	154	15,77	3,21			
<i>Sportmen Davranış</i>	Kadın	98	37,27	5,48	1,341	250	,181
	Erkek	154	36,31	5,52			

Tablo 4. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının cinsiyete göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	Z	p
<i>Kurallar</i>	Kadın	98	127,64	7434,5	-0,20	,824
	Erkek	154	125,78			
<i>Kasti Davranışlar</i>	Kadın	98	131,55	7051,5	-0,90	,369
	Erkek	154	123,29			
<i>Rakip</i>	Kadın	98	130,52	7152,5	-0,72	,471
	Erkek	154	123,94			
Genel Sportmenlik Düzeyi	Kadın	98	133,34	6875,5	-1,19	,234
	Erkek	154	122,15			

Tablo 3 ve Tablo 4’te katılımcıların cinsiyet değişkenine sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında parametrik ve nonparametrik testler sonucunda farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde (133,34) değer ile kadınlar, erkeklere (122,15) göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının spor türüne göre t-testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Spor Türü	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
<i>Oyuna Bakış</i>	Takım Sporü	140	15,79	3,25	-,171	250	,865
	Bireysel Spor	112	15,86	3,37			
<i>Sportmen Davranış</i>	Takım Sporü	140	36,39	5,94	-,975	250	,340
	Bireysel Spor	112	37,05	4,93			

Tablo 6. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının spor türüne göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Spor Türü	N	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	Z	p
<i>Kurallar</i>	Takım Sporü	140	119,40	6846,5	-1,745	,081
	Bireysel Spor	112	135,37			
<i>Kasti Davranışlar</i>	Takım Sporü	140	118,35	6699,5	-2,031	,042*
	Bireysel Spor	112	136,68			
<i>Rakip</i>	Takım Sporü	140	119,60	6873,5	-1,737	,082
	Bireysel Spor	112	135,13			
Genel Sportmenlik Düzeyi	Takım Sporü	140	121,87	7192	-1,128	,259
	Bireysel Spor	112	132,29			

* $p<0,05$

Tablo 5 ve Tablo 6’da katılımcıların spor türü değişkenine sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında “kasti davranışlar” alt boyutu hariç geri kalan tüm alt boyut ve genel boyutta farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Kasti Davranışlar alt boyutunun spor türüne göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Sıra Ortalama değerleri incelendiğinde (136,68) değer ile bireysel sporla ilgilenen bireyler, takım (118,35) sporu ile ilgilenen bireylere göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde (132,29) değer ile bireysel sporla ilgilenen kişiler, takım (121,87) sporuyla ilgilenen kişilere göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının lisans durumuna göre t-testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Sporcu Lisansı	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
<i>Oyuna Bakış</i>	Var	56	16,32	3,67	1,299	250	,195
	Yok	196	15,67	3,18			
<i>Sportmen Davranış</i>	Var	56	37,16	6,32	,735	250	,463
	Yok	196	36,55	5,27			

Tablo 8. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının lisans durumuna göre Mann-Whitney U testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Sporcu Lisansı	N	Sıra Ort.	Mann-Whitney U	Z	p
<i>Kurallar</i>	Var	56	151,53	4086,5	-2,942	,003**
	Yok	196	119,35			
<i>Kasti Davranışlar</i>	Var	56	134,54	5037,5	-,959	,338
	Yok	196	124,20			

<i>Rakip</i>	Var	56	141,10	4670,5	-1,756	,079
	Yok	196	122,33			
Genel Sportmenlik Düzeyi	Var	56	143,60	4530,5	-1,992	,046*
	Yok	196	121,61			

** $p<0,01$, * $p<0,05$

Tablo 7 ve Tablo 8’de katılımcıların lisans durumuna göre “oyuna bakış”, “sportmen davranış”, “kasti davranışlar” ve “rakip” alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Kurallar alt boyutunun lisans durumuna göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Sıra Ortalama değerleri incelendiğinde (151,53) değer ile sporcu lisansı olan kişiler, sporcu (119,35) lisansı olmayan kişilere göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Genel sportmenlik düzeyi puanlarının lisans durumuna göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Sıra ortalama değerleri incelendiğinde (143,60) değer ile sporcu lisansı olan kişiler, sporcu (121,61) lisansı olmayan kişilere göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının gelir düzeyine göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Eğitim Düzeyi	N	\bar{x}	ss	F	p
<i>Oyuna Bakış</i>	İyi	47	16,17	3,42	2,232	,109
	Orta	163	15,96	3,21		
	Zayıf	42	14,86	3,39		
	Toplam	252	15,82	3,30		
<i>Sportmen Davranış</i>	İyi	47	37,81	6,70	2,128	,121
	Orta	163	36,69	5,33		
	Zayıf	42	35,40	4,50		
	Toplam	252	36,68	5,51		

Tablo 10. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının gelir düzeyine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	s.d	p
<i>Kurallar</i>	İyi	47	143,37	5,570	2	,062
	Orta	163	126,61			
	Zayıf	42	107,20			
<i>Kasti Davranışlar</i>	İyi	47	135,06	2,662	2	,264
	Orta	163	127,95			
	Zayıf	42	111,30			
<i>Rakip</i>	İyi	47	125,37	0,938	2	,626
	Orta	163	129,16			
	Zayıf	42	117,43			
Genel Sportmenlik Düzeyi	İyi	47	138,02	5,022	2	,081
	Orta	163	128,74			
	Zayıf	42	104,90			

Tablo 9 ve Tablo 10’da katılımcıların gelir düzeyine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde (138,02) değer ile iyi gelir düzeyine sahip grubun en yüksek değere sahip iken (104,90) değer ile zayıf gelir düzeyine sahip grubun en düşük değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Tablo 11. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının yaşa göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Yaş	N	\bar{x}	ss	F	p
<i>Oyuna Bakış</i>	18-19 Yaş	84	16,00	3,44	,827	,480
	20-21 Yaş	72	15,31	3,61		
	22-23 Yaş	78	16,08	2,71		
	24 Yaş ve Üzeri	18	15,89	3,68		
	Toplam	252	15,82	3,30		
<i>Sportmen Davranış</i>	18-19 Yaş	84	37,21	5,81	2,341	,074
	20-21 Yaş	72	35,26	5,67		
	22-23 Yaş	78	37,41	4,95		
	24 Yaş ve Üzeri	18	36,72	5,14		
	Toplam	252	36,68	5,51		

Tablo 12. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının yaşa göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Yaş	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	s.d	p
<i>Kurallar</i>	18-19 Yaş	84	139,94	7,027	3	,071
	20-21 Yaş	72	113,43			
	22-23 Yaş	78	119,95			
	24 Yaş ve Üzeri	18	144,44			
<i>Kasti Davranışlar</i>	18-19 Yaş	84	139,46	6,218	3	,101
	20-21 Yaş	72	111,01			
	22-23 Yaş	78	126,25			
	24 Yaş ve Üzeri	18	129,06			
<i>Rakip</i>	18-19 Yaş	84	132,81	2,943	3	,401
	20-21 Yaş	72	115,31			
	22-23 Yaş	78	127,47			
	24 Yaş ve Üzeri	18	137,61			
Genel Sportmenlik Düzeyi	18-19 Yaş	84	139,74	6,997	3	,072
	20-21 Yaş	72	109,06			
	22-23 Yaş	78	127,15			
	24 Yaş ve Üzeri	18	131,67			

Tablo 11 ve Tablo 12’de katılımcıların yaş değişkenine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde (139,74) değer ile 18-19 yaş grubunun en yüksek değere sahip olduğu gözlenirken, (109,06) değer ile 20-21 yaş grubunun en düşük değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Tablo 13. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının haftalık antrenman süresine göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Antrenman Süresi	N	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlılık
<i>Oyuna Bakış</i>	1-2 Gün (a)	104	16,43	2,90	6,429	,000***	d < a, c
	3-4 Gün (b)	120	15,14	3,46			
	5-6 Gün (c)	21	17,48	2,77			
	7 Gün (d)	7	13,29	3,86			
	Toplam	252	15,82	3,30			
<i>Sportmen Davranış</i>	1-2 Gün (a)	104	37,60	5,18	4,599	,004**	d < a, c
	3-4 Gün (b)	120	35,59	5,60			
	5-6 Gün (c)	21	39,19	5,30			
	7 Gün (d)	7	34,29	5,28			
	Toplam	252	36,68	5,51			

*** $p<0,001$, ** $p<0,01$,

Tablo 14. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının haftalık antrenman süresine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Antrenman Süresi	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	s.d	p
<i>Kurallar</i>	1-2 Gün ^a	104	117,17	10,608	3	,014*
	3-4 Gün	120	127,84			
	5-6 Gün ^{a,b}	21	171,81			
	7 Gün ^b	7	106,14			
<i>Kasti Davranışlar</i>	1-2 Gün	104	133,44	9,964	3	,019*
	3-4 Gün	120	117,75			
	5-6 Gün ^a	21	157,90			
	7 Gün ^a	7	79,29			
<i>Rakip</i>	1-2 Gün	104	134,49	11,270	3	,010*
	3-4 Gün	120	117,96			
	5-6 Gün ^a	21	155,10			
	7 Gün ^a	7	68,50			
Genel Sportmenlik Düzeyi	1-2 Gün	104	136,16	16,415	3	,001**
	3-4 Gün ^b	120	114,57			
	5-6 Gün ^{a,b}	21	167,07			
	7 Gün ^a	7	65,86			

** $p<0,01$, * $p<0,05$ a,b: Üst simgeleri grup içi farklılıkları göstermektedir. Aynı harflerin yer aldığı skor ortalamalarında farklılık bulunmaktadır. İkili olarak Mann-Whitney U testi ile gruplar arasında farklılığın tespiti yapılmıştır.

Tablo 13 ve Tablo 14'te katılımcıların haftalık antrenman süresine göre sportmenlik düzeyi puanlarında ve tüm alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Oyuna Bakış alt boyutunun antrenman süresine göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda antrenman süresi ; 7 Gün olan ($\bar{x}=13,29$) sporcu grubu ile antrenman süresi 1-2 Gün ($\bar{x}=16,43$) ve antrenman süresi 5-6 Gün ($\bar{x}=17,48$) olan sporcu grubu arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. İlgili alt boyut puanlarda antrenman süresi 5-6 Gün olan grubunun en yüksek ortalama değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Sportmen Davranış alt boyutunun antrenman süresine göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda antrenman süresi ; 7 Gün olan ($\bar{x}=34,29$) sporcu grubu ile antrenman süresi 1-2 Gün ($\bar{x}=37,60$) ve antrenman süresi 5-6 Gün ($\bar{x}=39,19$) olan sporcu grubu arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. İlgili alt boyut puanlarda antrenman süresi 5-6 Gün olan grubunun en yüksek ortalama değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Kurallar alt boyutunun haftalık antrenman süresi açısından farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arasındaki ikili test sonuçlarına göre 5-6 Gün haftalık antrenman süresine sahip sporcu grubu ile haftalık antrenman süresi 1-2 gün ve 7 gün olan sporcu grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Haftalık antrenman süresi 5-6 Gün olan sporcu grubu en yüksek sıra ortalama değerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kasti Davranışlar alt boyutunun haftalık antrenman süresi açısından farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arasındaki ikili test sonuçlarına göre 5-6 Gün haftalık antrenman süresine sahip sporcu grubu ile haftalık antrenman süresi 7 gün olan sporcu grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Haftalık antrenman süresi 5-6 Gün olan sporcu grubu en yüksek sıra ortalama değerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Rakip alt boyutunun haftalık antrenman süresi açısından farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arasındaki ikili test sonuçlarına göre 5-6 Gün haftalık antrenman süresine

sahip sporcu grubu ile haftalık antrenman süresi 7 gün olan sporcu grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Haftalık antrenman süresi 5-6 Gün olan sporcu grubu en yüksek sıra ortalamaya değerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Genel Sportmenlik Düzeyi puanlarının haftalık antrenman süresi açısından farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arasındaki ikili test sonuçlarına göre 5-6 Gün haftalık antrenman süresine sahip sporcu grubu ile haftalık antrenman süresi 3-4 gün ve 7 gün olan sporcu grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Haftalık antrenman süresi 5-6 Gün olan sporcu grubu en yüksek sıra ortalamaya değerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15. Oyuna bakış ve sportmen davranış alt boyut puanlarının spor branşına göre ANOVA sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Spor Branşı	N	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlılık
<i>Oyuna Bakış</i>	Voleybol (a)	57	16,05	3,39	2,810	,017*	b < e
	Basketbol (b)	45	14,80	3,54			
	Futbol (c)	38	16,55	2,34			
	Güreş (d)	29	15,62	3,81			
	Masa Tenisi (e)	48	16,75	2,61			
	Atletizm (f)	35	14,83	3,65			
	Toplam	252	15,82	3,30			
<i>Sportmen Davranış</i>	Voleybol (a)	57	36,44	6,51	2,903	,014*	b < c, e
	Basketbol (b)	45	34,58	6,28			
	Futbol (c)	38	38,45	3,63			
	Güreş (d)	29	35,90	5,54			
	Masa Tenisi (e)	48	38,02	4,16			
	Atletizm (f)	35	36,69	5,25			
	Toplam	252	36,68	5,51			

* $p<0,05$

Tablo 16. Kurallar, kasti davranışlar ve rakip alt boyutları ile genel sportmenlik düzeyi puanlarının haftalık antrenman süresine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Ölçeğin Genel ve Alt Boyutları	Spor Branşı	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	s.d	p
<i>Kurallar</i>	Voleybol	57	115,00	3,690	5	,595
	Basketbol	45	123,37			
	Futbol	38	121,32			
	Güreş	29	131,98			
	Masa Tenisi	48	139,47			
	Atletizm	35	132,56			
	Toplam	252	126,29			
<i>Kasti Davranışlar</i>	Voleybol	57	116,12	10,726	5	,057
	Basketbol	45	107,42			
	Futbol	38	134,64			
	Güreş	29	116,53			
	Masa Tenisi	48	139,70			
	Atletizm	35	149,24			
	Toplam	252	126,29			
<i>Rakip</i>	Voleybol	57	117,14	7,554	5	,183
	Basketbol	45	109,12			
	Futbol	38	135,68			
	Güreş	29	125,60			
	Masa Tenisi	48	144,33			
	Atletizm	35	130,40			
	Toplam	252	126,29			
<i>Genel Sportmenlik Düzeyi</i>	Voleybol	57	121,64	10,174	5	,070
	Basketbol	45	104,63			
	Futbol	38	142,63			
	Güreş	29	116,67			
	Masa Tenisi	48	146,09			
	Atletizm	35	126,29			
	Toplam	252	126,29			

Tablo 15 ve Tablo 16’da katılımcıların spor branşına göre “oyuna bakış”, “sportmen davranış” alt boyutları hariç geri kalan tüm alt boyutlarında ve sportmenlik düzeyi genel puanında farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Oyuna Bakış alt boyutunun spor branşına göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda spor branşı ; Basketbol ($\bar{x}=14,80$) olan sporcularla branşı Masa Tenisi ($\bar{x}=16,75$) olan sporcular arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. İlgili alt boyut puanlarda spor branşı Masa Tenisi olan grubunun en yüksek ortalama değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Sportmen Davranış alt boyutunun spor branşına göre farklılığı anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arası farklılık testleri sonucunda spor branşı ; Basketbol ($\bar{x}=34,58$) olan sporcularla branşı Masa Tenisi ($\bar{x}=16,75$) ve Futbol ($\bar{x}=16,55$) olan gruplar arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. İlgili alt boyut puanlarda spor branşı Futbol olan grubunun en yüksek ortalama değere sahip olduğu gözlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma grubunun demografik değişkenleri incelendiğinde, araştırmaya % 38,9’unun 98 kişi ile kadın, % 61,1’inin 154 kişi ile erkek ve toplamda 252 okul takımlarında yer alan sporculardan oluşturmaktadır. Yaş değişkenine göre % 33,3’ünü 18-19 yaş, % 28,6’sını 20–21 yaş, % 31’ini 22-23 yaş ve % 7,1’ini 24 yaş ve üzeri sporculardan oluştuğu gözlenmektedir. Katılımcılar spor branşına göre %22,6’sının Voleybol, %17,9’unun Futbol ve %15,1’inin Basketbol branşlarıyla takım sporlarında görev aldıklarını belirtirken %11,5’inin Güreş, %19’unun Masa Tenisi ve %13,9’unun Atletizm branşlarıyla bireysel sporlarda görev aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar en fazla; %47,6 ile haftada 3-4 gün antrenman yaptıklarını, %64,7’sinin orta gelir düzeyine sahip olduklarını ve %77,8’inin de sporcu lisansının olmadığını belirtmiştir.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında parametrik ve nonparametrik testler sonucunda farklılık anlamlı bulunmamıştır. Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde kadın katılımcıların, erkek katılımcılara göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Koç ve Seçer (2018), spor bilimleri alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmasında cinsiyet faktörünün sportmenlik davranışını etkilediğini tespit etmiştir. Türkçapar ve ark., (2020) masa tenisi sporcularıyla yapmış oldukları çalışmada araştırma grubunun Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeğinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, bu farkın erkek katılımcılar lehine olduğunu tespit etmişlerdir. Türkmen ve Varol, (2015), ortaokul öğrencilerinde beden eğitimi ve spor dersinin sportmenlik davranışı oluşturup oluşturmadığını incelediği çalışmalarında 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile anket çalışması yapmışlar ve araştırmanın sonucunda kız öğrencilerin erkeklere kıyasla sportmenlik davranışlarının yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Ulukan, (2021) çalışmasında cinsiyetler arası sportmenlik yönelim düzeyleri karşılaştırıldığında ölçeğin sporda sorumluluklara bağlı ve rakibe saygı alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğunu görmüştür. Hasdemir ve Hazar, (2021) yaptıkları çalışmada katılımcıların cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı toplam puanı incelendiğinde gruplar arasında

anlamli fark olduğu ve bu farkın kadın öğrenciler lehine olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırma grubunun spor türü değişkenine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında “*kasti davranışlar*” alt boyutu hariç geri kalan tüm alt boyut ve genel boyutta farklılık anlamlı bulunmamıştır. Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde bireysel sporla ilgilenen katılımcılar, takım sporuyla ilgilenen katılımcılara göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Koç ve Güllü, (2017), yaptıkları çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının hangi değişkenlerden etkilendiğini tespit etmişler ve çalışmanın sonucunda öğrencilerin sportmenlik davranışlarının ilgilendikleri spor türüne göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Doğar ve Yağmur, (2019), okul takımına katılma durumunun ya da ilgilenilen spor dalının sportmenlik üzerinde etkisinin olmadığını bildirmiştir. Yiğit, (2021) çalışmasında takım sporu ile ilgilenen öğrencilerin bireysel sporlar ile ilgilenen öğrencilere göre bütün alt boyutlarda ortalamanın yüksek olduğunu görmüştür.

Araştırma grubunun lisans durumuna göre “oyuna bakış”, “sportmen davranış”, “kasti davranışlar” ve “rakip” alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır. *Kurallar* alt boyutunun lisans durumuna göre farklılığı anlamlı bulunmuştur. Sıra ortalama değerleri incelendiğinde sporcu lisansı olan kişiler, sporcu lisansı olmayan kişilere göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Genel sportmenlik düzeyi puanlarının lisans durumuna göre farklılığı anlamlı bulunmuştur. Sıra ortalama değerleri incelendiğinde sporcu lisansı olan kişiler, sporcu lisansı olmayan katılımcılara göre yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Pepe ve ark., (2019), aktif spor yapmakta olan amatör sporcuların sportmen davranışlarını incelediği çalışmasında aktif spor yapıyor olmanın sportmenlik davranışını geliştirdiğini tespit etmiştir. Karafil ve ark., (2017)’in çalışmalarında lisansa sahip olma durumunun sportmenlik davranışı üzerinde etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Yiğit, (2021)’de çalışmasında ortaöğretim düzeyinde eğitim gören öğrencilerin lisansa sahip olma durumlarının sportmenlik davranışını etkilediğini gözlemlemişlerdir. Certel ve ark., (2020) ortaokul öğrencilerinin ders dışı lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre sportmenlik davranışları incelendiğinde; lisanslı öğrencilerin lisansı olmayan öğrencilere göre puan ortalamaları biraz yüksek olsa da aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırma grubunun gelir düzeyine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır. Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde iyi gelir düzeyine sahip grubun en yüksek değere sahip iken değer ile zayıf gelir düzeyine sahip grubun en düşük değere sahip olduğu gözlenmiştir. Kayışoğlu ve ark., (2015) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin sportmenlik algılarının farklılık göstermediğini rapor etmekte olup bizim çalışmamızla uyumsuzluk göstermektedir. Zhang ve Postiglione, (2001) çalışmasında üst sosyo-ekonomik düzey aile çocuklarının özsaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedirler.

Araştırma grubunun yaş değişkenine göre sportmenlik düzeyi puanları ve alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmamıştır. Genel sportmenlik düzeyi sıra ortalama değerleri incelendiğinde 18-19 yaş grubunun en yüksek değere sahip olduğu gözlenirken, 20-21 yaş grubunun en düşük değere sahip olduğu gözlenmiştir. Beşirli, (2019) çalışmasında, genç futbolcularda özenetim ve içsel motivasyonun ahlaki davranışlara olan etkisini araştıran

önemli bir çalışmadır. Spor etiği açısından, genç sporcuların ahlaki değerlere uygun davranışlar sergilemelerini teşvik etmek için öz-denetim ve içsel motivasyonun geliştirilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Soykan ve ark., (2019)'da yaptığı 112 hakemin katıldığı çalışmada yaş gruplarına bakıldığında 21 yaş altı ve büyükler kategorisinde yarışan sporcular arasında fark olduğu görülmüştür. Ayrıca Tsai ve ark., (2003) yılında yapmış oldukları bir çalışmada basketbol ve voleybol sporcularının sportmenlik düzeylerini karşılaştırmışlardır ve yaşı diğerlerine göre daha büyük olan sporcuların genç yaştaki sporculardan daha az sportmen davranışlar sergilediklerini gözlemlemişlerdir.

Araştırma grubunun haftalık antrenman süresine göre sportmenlik düzeyi puanlarında ve tüm alt boyutlarında farklılık anlamlı bulunmuştur. Genel Sportmenlik Düzeyi puanlarının haftalık antrenman süresi açısından farklılığı anlamlı bulunmuştur. Gruplar arasındaki ikili test sonuçlarına göre 5-6 Gün haftalık antrenman süresine sahip sporcu grubu ile haftalık antrenman süresi 3-4 gün ve 7 gün olan sporcu grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Haftalık antrenman süresi 5-6 Gün olan sporcu grubu en yüksek sıra ortalama değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Sportif etkinliklerin amaçlarından bazıları yarışma, kazanma ve belirli hedeflere ulaşmadır. Sporun, fiziksel ve zihinsel gelişimini desteklemesinin yanında rekabet etme, galip gelme, heyecan duyma, yarışma gibi amaçları da içinde bulundurduğunu söyleyebiliriz. Fakat aşırı kazanma hırsı, bazen sportif kuralları göz ardı etmeye yol açmaktadır. Bu da sporun saygı, sevgi, barış, sportmenlik ve eğitici yönünün dışına çıkılarak, saldırgan, rahatsızlık verici, hile yapma gibi davranışların sergilenmesine sebebiyet vermektedir (Tanrıverdi, 2012).

Araştırma grubunun spor branşına göre “oyuna bakış”, “sportmen davranış” alt boyutları hariç diğer tüm alt boyutlarında ve sportmenlik düzeyi genel puanında farklılık anlamlı bulunmamıştır. Arslan ve Selçuk (2016)'da voleybolcuların sportmenlik algısını ve tutumlarını belirlemek için yapılan bir anket çalışmasına dayanmaktadır. Ankette, voleybolculara sportmenlik değerlerini benimsemeleri, rakipleriyle olan ilişkileri ve adil davranışlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Araştırma sonuçları, voleybolcuların genel olarak sportmenlik değerlerini önemseydiğini ve etik davranışlar sergileme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Güngör ve ark., (2022) Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören sporcu öğrencilerin takım ve bireysel spor yapma durumuna göre sportmenlik yönelimlerinin farklılık göstermediğini bildirmiştir. Lee ve ark., (2007) yapmış oldukları çalışmada, takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların sportmenlik yönelimi sergileme davranışlarının bireysel sporlarla ilgilenen sporculardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Arslan, E., ve Selçuk, A. (2016). Sporda sportmenlik algısı: Voleybolcuların sportmenlik tutumları üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 71-84.
- Beşirli, A. (2019). Spor ve ahlak ilişkisi: genç futbolcularda öz-denetim ve içsel motivasyonun ahlaki davranışlara etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 44-54.
- Bredemeier, J. B. L. (1994). Children's moral reasoning and their assertive, aggressive, and submissive tendencies in sport and daily life, *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 16(1), 1-14.

- Certel, Z., Bahadır, Z., ve Çelik, B. (2020). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230.
- Çalayır, Ö., Yıldız, N., Yıldız, Ö., ve Çoknaz, H. (2017). Hokey müsabakalarına katılan sporcuların beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 27-37.
- Doğar, Y., ve Yağmur, M. (2019). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı etkisinin incelenmesi (Kahramanmaraş ili örneği). *Journal of History School (JOHS)*, 12(43), 1651-1665.
- George, D., ve Mallery, P. (2003). SPSS for Windows step by step: a Simple guide and reference 11.0 Update. Pearson Education, Inc, United States of America.
- Gumus, H., Saracli, S., Yagmur, R., Isik, O., ve Ersoz, Y. (2020). The investigation of sportsmanship behaviors of university students. *Revista de Psicología del Deporte (Journal of Sport Psychology)*, 29(1), 13-20.
- Güngör, N. B., Kurtipek, S., ve Yenel, F. (2022). Benlik saygısı ve sportmenlik yönelimi odağında sporcu öğrenciler üzerine bir araştırma. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(2), 118-127.
- Hasdemir, M., ve Hazar, Z. (2021). Ortaokul öğrencilerinin temel demokratik değerlere karşı tutumları ile beden eğitimi dersindeki sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 33-50.
- Karafil, A. Y., Atay, E., Ulaş, M., Melek, C. (2017). Spora katılımın beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları üzerine etkisinin araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 1-11.
- Karasar, N. (2009). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kavussanu, M., Stamp, R., Slade, G., ve Ring, C. (2009). Observed prosocial and antisocial behaviors in male and female soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(S1), S62-S76.
- Kayıoğlu, N. B., Altınkök, M., Temel, C., ve Yüksel, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi: Karabük ili örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 1045-1056.
- Keating, J. W. (1964). Sportsmanship as a moral category. *Ethics*, 75(1), 25-35.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96-114.
- Koç, Y., ve Seçer, E. (2018). Spor bilimleri alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 247-259.
- Pepe, K., Kara, A., Özkurt, R., Dalaman, O. (2019). Aktif spor yapan amatör sporcuların spor ortamında fair play (sportmen) davranışlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 497-506.
- Soykan, A., Mungan Ay, S., ve Akınalp, H. (2019). Karate hakemlerinin sportmenlik dışı davranışlarla ilgili kişisel görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi/The Journal of Social Sciences*, 34.

- Stornes, T., ve Bru, E. (2002). Sportpersonship and perceptions of leadership: An investigation of adolescent handball players' perceptions of sportpersonship and associations with perceived leadership. *European Journal of Sport Science*, 2(6), 1-15.
- Stornes, T., ve Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: a study of young handball players. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48(2), 205-221.
- Tanriverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies. Publication of Association Esprit, Société et Rencontre Strasbourg/France*, 5(8), 1071-1093.
- Tel, M. (2014). Türk toplum yaşantısında fair play. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(1), 694-704.
- Tsai, A. C., Sandretto, A., ve Chung, Y. C. (2003). Dieting is more effective in reducing weight but exercise is more effective in reducing fat during the early phase of a weight-reducing program in healthy humans. *The Journal of Nutritional Biochemistry*, 14(9), 541-549.
- Türkçapar, Ü., Kayabaşı, A., ve Kudaybergenova, A. (2020). Determining the sportsmanship levels of table tennis athletes. *The Journal of Eurasia Sport Sciences and Medicine*, 2(2), 41-48.
- Türkmen, M., ve Varol, S. (2015). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı oluşturma etkisinin belirlenmesi: (Bartın il örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-64.
- Ulukan, M. (2021). Farklı dövüş sporu yapan öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(1), 52-62.
- Yıldıran, İ. (2011). Fair play: Etimolojik, semantik ve tarihsel bir bakış. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 3-18.
- Yıldız, M. (2019). *Sporcularda sportmenlik yönelimi: hedef bağlılığı ve sporda ahlaktan uzaklaşmanın rolü*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Yiğit, C. (2021). *Spor lisesi öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi (Doğu Anadolu Bölgesi örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Zhang, L. F., ve Postiglione, G. A. (2001). Thinking styles, self-esteem, and socio-economic status. *Personality and individual differences*, 31(8), 1333-1346.